

OBRAZOVANJE U FINSKOJ ŠKOLSKI KURIKULUM I KREATIVNOST NA DJELU (2)

Finska gimnazija

Piše
Zdenka Blasov
profesorica hrv. jezika savjetnica
Pomorska škola, Split

Finska gimnazija traje tri godine i u nju se upisuju učenici koji će nastaviti svoje školovanje na fakultetu. Upis u finsku gimnaziju sličan je kao i kod nas. Potreban je određeni broj bodova za upis, međutim taj bodovni prag u nekim malim mjestima može biti i ispod onoga koji je na državnoj razini, kako bi se zadržala postojeća škola (to se rijetko događa, ali je takvo što moguće). Uz osnovne bodove, dodaju se i bodovi za sve posebne aktivnosti koje je učenik imao. U usporedbi s našom zaista je teško shvatiti organizaciju finske gimnazije. Pri upisu se formiraju razredi, no hoće li učenik slušati predmete s onima s kojima je u istom razrednom odjelu, ovisi o pojedinačnom rasporedu svakoga učenika.

Nastavni plan i program

Predmeti koji se uče u finskim gimnazijama jesu: finski jezik, švedski jezik (koji je ravноправan finskom jeziku), strani jezik, matematika, humanističke znanosti, prirodne znanosti, društvene znanosti, vjerouau ili etika, tjelesna i zdravstvena kultura, umjetnost i praktični predmeti. Osim toga, nastavni plan i program može uključivati djelomično ili potpuno neobvezatno i izborne predmete, poput stručnih studija i drugih istraživanja prikladnih za gimnazijalne ishode učenja, a u skladu s odredbama izvedbenoga plana nastave. U tom slučaju učenici dobivaju posebne mentore koji ih vode i savjetuju.

Svi su predmeti podijeljeni u 75 obvezatnih kolegija. Prosječni opseg jednog kolegija je 38 sati. Trajanje jednog školskog sata mora biti najmanje 45 minuta, školsko zvono ne postoji, nastavnik kaže kad je kraj sata. Državna matura postoji samo za gimnazijalce...

Tipična razredna učionica u finskoj gimnaziji

U usporedbi s našom zaista je teško shvatiti organizaciju finske gimnazije. Pri upisu se formiraju razredi, no hoće li učenik slušati predmete s onima s kojima je u istom razrednom odjelu, ovisi o pojedinačnom rasporedu svakoga učenika. Svi su predmeti podijeljeni u 75 obvezatnih kolegija. Prosječni opseg jednog kolegija je 38 sati. Trajanje jednog školskog sata mora biti najmanje 45 minuta, školsko zvono ne postoji, nastavnik kaže kad je kraj sata. Državna matura postoji samo za gimnazijalce...

Proslava diplome s obvezatnim kapama kao dijelom „imidža“ škole

Maturalni ples finskih gimnazijalaca

Maturalna karnevalska povorka u posebno opremljenim i ukrašenim kamionom

Državna matura

Državna matura (ylioppilaustutkinto) u Finskoj postoji samo za gimnazijalce. Taj se ispit odvija na kraju trećega, završnoga razreda kao kvalifikacijski ispit za upis na fakultet. Ispit se sastoji od više predmeta: finski ili švedski kao materinski jezik, strani jezik, matematika i još je tu izborni predmet ili predmeti (reći ćete kao i kod nas, ali...). Učenik može izabrati više izbornih predmeta, međutim problem je u tome što se oni svi polažu u istom danu, tako da za polaganje drugog preostaje drugi rok (samo su dva roka). Zanimljivo je da ispit iz izbornoga predmeta traje šest sati i da se odgovori na postavljena pitanja pišu u obliku eseja. Ispit se iz finskoga jezika sastoji od dva dijela i piše se dva dana. Prvi je dio zapravo provjera tekstuálnih vještina, razumijevanje onoga što je pročitano. Obično se ponudi tekst neke

pjesme, romana ili raspravljući tekst. Ta vrsta ispita sadrži tri tipa teksta, učenik odabire jedan i na njega odgovara tako što odgovori trebaju obuhvaćati dvije do tri stranice. Trajanje tog ispita je šest sati.

Drugi dan se piše esej. Učenik odabire pisati esej ili na temelju naslova ili nekoga radnog materijala. Esej sadrži četiri do pet stranica. U njemu se ocjenjuje čitanje s razumijevanjem, razmišljanje, vještina pisanja i, naravno, gramatika i pravopis.

Zanimljivo je da ispite s mature prvo čitaju nastavnici iz škole, budući i ocjenjuju, daju povratnu informaciju učenicima te se potom ispišu šalju odboru za ispite državne mature u Helsinki. Maturantima nastava završava sredinom trećega mjeseca kada imaju u školi razdoblje priprema s predmetnim nastavnicima, a onda i vrijeme vlastite pripreme. Ispit se polaže u svibnju. Uspješno položena državna matura znak je kako si zasluzio dobiti učeničku kapu.

Nema informatike

U finskim gimnazijama računalstvo (informatika) kao zaseban predmet ne postoji, ali se može organizirati ako ima potrebe za tim. Zanimljiva je pritom i organizacija samoga kolegija. Svaki učenik izrađuje vlastiti raspored slušanja kolegija po kojima se onda učenici spajaju u grupe i izrađuju se rasporedi održavanja predavanja. Svi su to, osim meni, izgledalo tako logično i normalno, nimalo konfuzno. A meni je trebalo poprično vremena dok su mi takve organizacijske mogućnosti *sjele* (ako su mi uopće i *sjele*).

Finci vole čitati

Finci su veliki ljubitelji čitanja, što se uopće ne bi dalo zaključiti iz količine knjiga koje čitaju tijekom školovanja. U osnovnoj i srednjoj strukovnoj čita se jako malo, a drži se kako se dosta čita u gimnaziji jer one pripremaju za studij. No popis njihove lektire tijekom tri godine prava je *šala mala* u odnosu na hrvatske gimnazije pa i strukovne škole. Svaki obvezatni kolegij traži od učenika čitanje barem jednoga književnoga djela, kao i nekoliko kratkih ulomaka. Međutim, tijekom trećega kolegija (Različiti pristupi i interpretacije književnih tekstova) učenici čitaju 24 kraća književna djela ili kratke priče.

Nema tu čitanja svih epohalnih djela svjetske književnosti. Čita se nacionalna književnost, a ako ima učenika koji žele čitati Dostojevskoga, Kafku ili nekoga drugog pisca, tada će za njih škola organizirati dodatni kolegij.

Iako je taj ispit znak za upis na fakultet, fakulteti mogu organizirati i vlastite prijedloge (nekad nije bilo tako), pa pri bođovanju postoje različite kombinacije, npr. da se buduće samo ispit mature, ili da se budući i ispit mature i prijamni ispit, ili pak da se buduće samo prijamni ispit. Na velikom broju fakulteta postoji organizirana priprema za njihov prijamni ispit (pripreme traju po šest mjeseci) što nije jamstvo i da će ga učenik položiti.

Upis na finske fakultete nije nimalo jednostavan. Mislim kako to proizlazi iz činjenice da postoji mnogo novčanih povlastica tijekom studiranja, ali i zbog vrlo malog broja onih koji se primaju na fakultet. U Finskoj se studiranje drži povlasticom. Svakome je omogućeno, ali učenik se mora dobro potruditi kako bi i dobio tu povlasticu.

Maturalni ples i maškare

Uz državnu maturu učenici imaju još dva događanja koja ih razlikuju od učenika srednjih strukovnih škola u kojima tih događanja nema. Prvi je školski ples *Vanhogen tanssit* na kraju druge godine, a simbolika mu leži u činjenici što će ti učenici odlaskom maturanata postati najstariji u školi. On se održava nakon što maturanti odu na pripreme za završni ispit. Nimalo ne naličuje našoj maturalnoj zabavi. Naime, tijekom satova tjelesnoga odgoja učenici naucu plesati gotovo sve klasične, ali i druge plesove, pa je to prilika da svoje umijeće pokazuju pred roditeljima i prijateljima.

Druge je zanimljivo događanje *Penkkarit*, proslava, slična našem karnevalu odnosno maškarama, koja se događa krajem veljače (tradicionalno to obično biva utorak), zadnjega školskog dana za maturante prije nego što započnu pripreme za završni ispit. Prije izlaska na ulice, maturanti, koji se maskiraju u što god žele, obidu sve učionice u školi, prekidaju tako nastavu i izvode nekakve skećeve ili pjevaju „vrapce“ profesorima (u manjim mjestima odlaze u osnovnu školu, k gradonačelniku, oprštajući se tako od učeničkih dana). Zatim se organizira parada koja će ići ulicama grada, učenici se obično voze na posebno ukrašenim kamionima, građani ih pozdravljaju, a oni im zauzvrat bacaju bombone, pjevaju, uzvikuju školske parole. Upravo zbog tih bombona ulice su pune djece. To je nevjerojatna šarena kolona, ispunjena smijehom i pjesmom.

(Nastavlja se)